

ОРГАНІЗАЦІЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ТА ВИКЛАДАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ПРЕДМЕТІВ У ПОЧАТКОВИХ КЛАСАХ ЗАКЛАДІВ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ З РУМУНСЬКОЮ МОВОЮ НАВЧАННЯ У 2025/2026 Н.Р.

Освітній процес у закладах загальної середньої освіти здійснюватиметься відповідно до законів України «Про освіту», «Про загальну середню освіту» [1; 2].

Заклади загальної середньої освіти самостійно визначають перебіг освітнього процесу, орієнтуючись на формування ключових і предметних компетентностей учнів після закінчення навчального року. У 2025/2026 навчальному році планування освітнього процесу в 1-4 класах проводиться відповідно до оновлених Типових освітніх та навчальних програм для 1-2 та 3-4 класів закладів загальної середньої освіти, які затверджені наказом Міністерства освіти і науки України від 12.08.2022 №743-22 [6-9]. Саме на основі цих Типових програм розробляються освітні програми закладів освіти, які щорічно до початку навчального року затверджує педагогічна рада закладу. Разом із Типовою програмою вибираємо і навчальний план початкової школи, який подається в обох Типових освітніх програмах, розроблених під керівництвом Савченко О.Я. та під керівництвом Шияна Р.Б. [6-9]. Ці дві програми відрізняються особливістю викладу в них змісту навчання.

Організація освітнього процесу залежить від безпечного освітнього простору в кожному закладі та здійснюється з урахуванням вікових особливостей, фізичного, психічного та інтелектуального розвитку дітей, їхніх особливих освітніх потреб [5]. Структура і тривалість навчального року, навчального тижня, навчального дня, занять, відпочинку між ними, форми організації освітнього процесу визначаються педагогічною радою закладу освіти в межах часу, передбаченого освітньою програмою, відповідно до обсягу навчального навантаження, встановленого відповідним навчальним планом, та з урахуванням вікових особливостей, фізичного, психічного та інтелектуального розвитку дітей, особливостей регіону тощо [4].

Звертаємо увагу, що з метою організації освітнього процесу з урахуванням навчальних можливостей і потреб учнів класу доцільно зберігати гнучкість календарно-тематичного плану протягом року, але за потреби змінювати терміни опрацювання програмових тем відповідно до результатів засвоєння учнями навчального матеріалу. Календарно-тематичне й поурочне планування здійснюється вчителем у довільній формі. Під час укладання календарно-тематичного планування вчитель має право самостійно визначати послідовність формування очікуваних результатів навчання, враховувати послідовність змісту підручника, а також можливості всіх учнів класу. Учитель самостійно визначає кількість годин на вивчення програмових тем. Але в календарно-тематичному плані варто визначити теми, що вивчаються вперше і без яких неможливе засвоєння подальшого матеріалу; ущільнити теми, простіші для засвоєння, і визначити ті, що потребують детальнішого вивчення; а також обрати теми, які можна перенести на самостійне опрацювання учнями. Резервний час, який передбачений Державним стандартом початкової освіти [3], можна використовувати на власний розсуд, зокрема для вдосконалення навчального досвіду учнів, дослідження навколишнього середо-

вища, у якому мешкають діти, дослідницько-пізнавальних екскурсій та проєктів, подолання виявлених у процесі формувального оцінювання труднощів у навчальній діяльності школярів.

Плани уроків/занять є робочими матеріалами вчителя. Їхню форму, структуру (відповідно до обраної вчителем класифікації типів уроків), спосіб фіксації вчитель обирає на свій власний розсуд. У плані уроку/заняття має зазначатися тема й мета уроку; послідовність навчальних завдань та форми організації освітнього процесу; навчальні завдання для індивідуальної/групової/фронтальної роботи учнів класу.

Мета уроку має розкривати очікувані результати навчання, які планується досягнути впродовж цього уроку. Рекомендуємо вчителям, які лише розпочинатимуть свою професійну діяльність, доречно планувати тривалість роботи над завданнями, щоб забезпечити раціональність використання навчального часу на своїх уроках.

Задля зручності використання в практичній діяльності в освітньому процесі пропонується оцінювальне судження називати вербальною оцінкою, оцінювальне судження із зазначенням рівня результату здобувачів освіти – рівневою оцінкою. Слід пам'ятати, що оцінка є конфіденційною інформацією, доступною лише для учня/учениці та його/її батьків (або осіб, що їх замінюють). Оцінювальне судження щодо виконання усних, практичних навчальних завдань учитель може зафіксувати в робочому зошиті з того предмета, на уроці з якого завдання виконувалося, а письмово оцінювальне судження вчитель може зафіксувати в робочих зошитах учнів, у зошитах для діагностувальних робіт, навчальних посібниках з друкованою основою або на інших носіях зворотного зв'язку з учнями/батьками (паперових/електронних щоденниках учнів тощо) [3].

Під час перевірки письмових робіт доцільно враховувати індивідуальні особливості учнів, їхню готовність до самоперевірки. Також пропонується учням дотримуватися культури записів виконаних завдань. З метою формування в них навички письма вчитель за потреби подає зразок правильного написання букви, цифри, з'єднань букв у вільних рядках (у 1 класі) чи на полях сторінки (у 2-4 класах).

Рекомендується перевіряти кожну письмову роботу учня як у робочих зошитах, так і в навчальних посібниках з друкованою основою, а також діагностувальні роботи, роботи проєктної діяльності, якщо такі використовуються в освітньому процесі [4].

Діагностувальні роботи з рідної мови навчання (румунської) можуть містити завдання, що дозволять виявити сформованість таких умінь: 1 клас (у II семестрі) – списати з друкованого тексту (до 20 слів); 2 клас – писати диктант (20-40 слів); 3 клас – писати диктант (50-60 слів, з яких чверть містить опановані у 2 класі орфограми); 4 клас – писати диктант (60-70 слів), записати власне висловлення за поданим початком.

Діагностувальні роботи з математики радимо наповнити завданнями, що дозволять виявити сформованість математичної компетентності:

- 1 клас – удосконалення вміння додавати і віднімати іменовані числа, подані в одних одиницях величини; обчислювати значення виразів; відтворювати послідовність чисел у межах сотні; визначати десятки й одиниці у складі двоцифрового числа; виконувати додавання та віднімання двоцифрових чисел без переходу через десяток; розв'язувати прості задачі, співвідносити реальні об'єкти з моделями та зображеннями геометричних фігур;

- 2 клас – завдання охоплюють такі теми: нумерація чисел першої сотні, додавання і віднімання чисел у межах 100, табличне множення і ділення, вимірювання величин, геометричні фігури, робота з даними;

- 3 клас – пропонується виконати різнорівневі завдання, пов'язані із функціональними знаннями, вміннями та навичками відповідних тем. Завдання охоплюють такі теми: нумерація чисел у межах 1000, частини цілого, додавання і віднімання у межах 1000, множення і ділення чисел у межах 1000, вимірювання величин, геометричні фігури, робота з даними;

- 4 клас – завдання охоплюють такі теми: нумерація чисел у межах мільйона, додавання і віднімання багатоцифрових чисел, множення і ділення багатоцифрових чисел на одноцифрове число, вимірювання величин, геометричні фігури, робота з даними.

Діагностувальні роботи з української мови можуть містити завдання, що дозволять виявити сформованість таких умінь: 2 клас – списати з друкованого тексту (до 20 слів), 3 клас – писати диктант (до 40 слів, з яких чверть містить опановані у 2 класі орфограми), 4 клас – записати власне речення (одне) для завершення тексту за його змістом.

Водночас наголошуємо: такі діагностувальні роботи не є обов'язковими, а пропонувані види завдань є орієнтовними й можуть бути іншими, однак дидактично доцільними, за вибором учителя. Звертаємо увагу, що результати діагностування враховуються вчителем під час планування своєї діяльності, вони не підлягають оприлюдненню поза межами класу.

У початковій школі не проводиться семестрове (проміжне) оцінювання навчальних досягнень учнів. Об'єктом підсумкового оцінювання є результати навчання учня/учениці за рік [5].

Рекомендуємо визначати підсумкову оцінку за рік з урахуванням динаміки досягнення того чи іншого результату навчання.

Акцентуємо, що оцінка – конфіденційна й доступна лише для учня/учениці та його/її батьків (або осіб, які їх замінюють). Ідеться насамперед про рівневе оцінювання та стислу вербальну оцінку (коротке оцінювальне судження, яке констатує якість результату). Інформувати батьків можна під час індивідуальних зустрічей, через запис оцінювальних суджень у робочих зошитах, у паперових/електронних щоденниках тощо, через фіксацію результатів навчання у свідоцтвах досягнень учня/учениці [5].

Список використаних джерел та літератури

1. Закон України «Про освіту» від 05.09.2017. URL: <https://osvita.ua/legislation/law/2231/> (дата звернення: 05.06.2025).
2. Закон України «Про повну загальну середню освіту» (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text> (дата звернення: 05.06.2025).
3. Концептуальні засади реформування середньої школи «Нова українська школа». URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf> (дата звернення: 05.06.2025).
4. Наказ Міністерства освіти і науки України від 12.08.2022 №743 «Про затвердження типових освітніх та навчальних програм для 1-2 та 3-4 класів закладів загальної середньої освіти та визнання такими, що втратили чинність, деяких наказів Міністерства освіти і науки України». URL: <https://mon.gov.ua/npa/pro-zatverdzhennya-tipovih-osvitnih-ta-navchalnih-program-dlya-1-2-ta-3-4-klasiv-zakladiv-zagalnoyi-serednoyi-osviti-ta-viznannya-takimi-sho-vtratili-chinnist-deyaki-nakaziv-ministerstva-osv> (дата звернення: 05.06.2025).
5. Наказ Міністерства освіти і науки України від 23 березня 2018 р. №283 «Про затвердження Методичних рекомендацій щодо організації освітнього простору Нової української школи». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0283729-18#Text> (дата звернення: 06.06.2025).
6. Типова освітня програма, розроблена під керівництвом Савченко О.Я. 1-2 клас. URL: <https://cutt.ly/hegjyr2n> (дата звернення: 06.06.2025).
7. Типова освітня програма, розроблена під керівництвом Шияна Р.Б. 1-2 клас. URL: <https://cutt.ly/Legjp8LN> (дата звернення: 06.06.2025).
8. Типова освітня програма, розроблена під керівництвом Савченко О.Я. 3-4 клас. URL: <https://cutt.ly/UegjaR5b> (дата звернення: 06.06.2025).
9. Типова освітня програма, розроблена під керівництвом Шияна Р.Б. 3-4 клас. URL: <https://cutt.ly/oegjsqV9> (дата звернення: 06.06.2025).